

deftera Anastasis

οπωσδήποτε κάτι καινούριο, πρωτοφόρετο, για το καλό. Οι κοπέλες κι οι νέες γυναίκες έβαζαν μισοφούστανά, πορκάκια και μαντίλια με έντονο χρώμα, όπως άσπρο, τοικουδί, κόκκινο, ρουδί, κίτρινο, σε ένδειξη χαράς κι αγνότητας. Ακόμη και τον ίδιο το μήνα Απρίλη τον ονομάζαν Λαμπροφορεμένο ή Λαμπριάτη. Όλοι αλληλοσυγχωρούνταν, αντάλλασσαν ευχές κι έσπιναν ζέφκια (γλέντια) και χορούς μέσα σε πανηγυρική αιμόφαιρα.

Χριστός ανέστη, μάτια μου, έλα να φιληθούμε / κι από τα φύλλα της καρδιάς να ξαναγαληπούμε. / Όμορφη που 'ναι η Λαμπρή κι όμορφα που γλεντούνε, / σαν έρκεται το Νιότрито ίδι' αετοί πετούνε. / Όμορφη που 'ναι η Λαμπρή απ' ούλες τσι σκολάδες, / που βγάνουν την ανάσταση μ' ουλόχρυσες λαμπάδες.

Το μοραϊτικο και ρουμελιώτικο έθιμο του σουβλιτσιού αρνιού ήταν επίσης εντελώς άγνωστο σε ολόκληρη τη Μικρασία, στο Αιγαίο και στα περισσότερα ελληνικά μέρη. Το λαμπριάτικο τραπέζι ήταν σχετικά λιτό: αρνί στο φούρνο, απάνου στσι βέργες του κλημάτου, ή σπανίως μαγειρευτό (καπαμάς), σαλάτα, μουτζήθρες, αβγά, κρασί και λαμπροκούλουρα.

Βασικά και χαρακτηριστικά έθιμα των ιωνικών παραλιών και των μικρασιατικών νησιών από την Ίμβρο μέχρι το Καστελόριζο είναι τα τσερκένια (οι χαρταετοί), οι κούνιες και το λέμπι. Οι κούνιες που πάνε από τη γη στον ουρανό συμβολίζουν από τα πανάρχαια

κίολας χρόνια την ανάσταση και την ανάταση των ψυχών. Τσι κούνιες τσι στέναμε σ' ούλες τσι πασκαλινές σκόλες, το Νιότрито, τ' Άν-Γιωργιού, τση Πηγής, τση Πρωτομαγιά, τση Μαλλιαρής (Αναλήψεως), και τση Γονατισιής (Πεντηκοστής) ίσαμε τσ' Αγιά-Τριάδα, όπου ηβολουούμασταν, στα δέντρα, σε κληματαριές, στσι αυλές, σστην εξοχή. Ητραγουδούσαμε και τση κούνιας τα τραγούδια, τση ώρα που πλέπαμε (κουνιόμασταν). Ήτανε πολύ ωραία!

Σίδερο να 'ναι το σκονί κι ατσάλι το δοκάρι / και το σανίδι μάλαμα κι ούλο μαργαριτάρι. / Να 'μουνε σστη γησ καρφίτσα, ν' αγκυλώνω τα κορίτσα. / Πάνω σστη κούνια κάτσανε τέσσερα μαύρα μάτια, / τέσσερα φρύδια σα σπαθιά και δυο κορμιά ρηγάτα. / Να 'μουνε σστη γη τριφύλλι και στο μπέπ σου μαντίλι. / Τραγουδούσαν επίσης το Χριστός ανέστη, τροπάρια, πατριωτικά, ερωτικά ή σχολικά τραγούδια και τα χαρακτηριστικά τραγούδια Τση Βραιοπούλας που ηγένηκε Χριστιανή και το Σιον Άδη θα κατέβω και σστην παράδεισο. / Το λέμπι γινόταν με τση πανακωτή (πινακωτή των ψωμιών) ή άλλο πλατύ και γερό σανίδι, το οποίο έντυναν με ωραία κιλίμια. Κάθονταν πολλά κορίτσια, από δύο ως έξι, και στσι άκρες δυο όρθια αγόρια κρατούσαν τα σκονιά κι έδιναν ώθηση δεξιά κι αριστερά, όχι προς-πίσω, όπως στσι γνωστές κούνιες. Το έθιμο τση κούνιας έχει αρχαία ιωνική - ατική καταγωγή και σχετίζεται με τσι ελληνικές ανοιξιάρικες γιορτές. /

Εντελώς ιδιαίτερο έθιμο τση Ερυθραίας,

κυρίως στα Βουρλά, σστη Δυτική Ερυθραία και στα καραμπουρνιώτικα χωριά, ήταν το Νιότрито, η Τρίτη τση Διακαινησίμου. Τη μέρα αυτή γίνονταν πάλι λιτανείες και υπαίθριες δοξολογίες, με επικεφαλής το μπαργιάκι τση Ανάστασης, στολισμένο με πούλουδα, μπλίρες (ασπμένιες ή χρυσές ταινίες) και μεταξωτά ρεπαντιά (κορδέλες). Αν σε κάποιο μέρος υπήρχαν περισσότερες από μία ενορίες, στσι πλατείες ηγινούντανε το ομίξιμο τση μπαργιακιά τση Ανάστασης και το πάλεμα, δηλαδή συναγωνισμός για το ποια ανάσταση θα σπκωθεί ψηλότερα. Στα Βουρλά και σστη Τσεσμέ μάλιστα τση τελετή παρακολουθούσε ούσωμη η τουρκική εξουσία. Οι ιερείς διάβαζαν τα αναστάσιμα σστη τούρκικα κι έψαλλαν πολυχρόνιο κι ευχές υπέρ του σουλιάνου και τση αυτοκρατορίας, για προφανείς πολιτικούς λόγους.

Τη Λαμπροδευτέρα και το Νιότрито σχεδόν σε όλα τα μέρη οι μουρμουρισμένοι κι οι φουμισμένοι άντριοι (τα ξακουστά και τολμηρά παλικάρια) ηπαρακοστούσανε στο αβλάτι ή σστη μίρα (συναγωνίζονταν σστη σημάδι). Όποιος ηβλάντιζένε (σημάδευε) καλύτερα κι ήταν τόσο καλός "που να ήκοβγε με τση κουρσουμιά ντου τση τριχα απέ του ριφκιού το γένι", ήπαιρνε για ριγάλο ένα αρνί για ένα ρίφι, να το φά' με τσι φίλοι του.

Η γιορτή τ' Άν-Γιωργιού, αν πέσει πριν από τση Λαμπρή, γιορτάζεται τση Λαμπροδευτέρα και ήταν πια διπλόσκολο (διπλή γιορτή). Τα μέρη που είχαν εκκλησία του Αγίου οργάνωναν μεγάλα πανηγύρια, όπως σστη Τσι-

κούρια και σστη Γκιούλμπαξε, όπου πρόσφεραν στσι προσκυντές το κεσέκι, φαγητό με μπλιγούρι και κρέας ταύρου που έβραζε αποβραδής σε μεγάλα καζάνια. Το αντίε αυτό εξακολουθεί να τπρείται και σήμερα σστη Μελίτσια, όπου έχουν εγκατασταθεί πολλοί Γκιουλμπαξιώτες πρόσφυγες. Σστη Βουρλά, όπου γιόρταζε η δεύτερη μεγάλη εκκλησία τση πόλης, τελούτανε δοξολογία και πολυχρόνιο για τον βασιλιά Γεώργιο Α' (1863-1913), με έντονο πατριωτικό χρώμα, υπό τση ανοχή των οθωμανικών αρχών.

Αυτές τσι μέρες μαζεύανε και τ' αγιωργίτικα πουλουδάκια, δηλ. το χαμομήλι, που θεωρούνταν ευλογημένο από τον Άγιο.

Ο κύκλος των εορτών του Πάσχα έκλεινε με το πανηγυράκι τση Ζωοδόχου Πηγής του Λυθριού. Ο κόσμος αυτή τη μέρα πήγαινε να προσκυνήσει επίσης σστη πολυάριθμα ξωκλήσια και σστη αγιάσματα που υπήρχαν διάσπαρτα στσι εξοχές, όμως χωρίς ιδιαίτερα ζέφκια και διασκεδάσεις.

Το Σάββατο και τση Κυριακή του Θωμά λεφούσια Ερυθραιωτών που είχαν κάνει τάμα, ιδίως οι νιόπαντρες κι όσες ήθελαν να πιάσουν παιδί, μετέβαιναν με τα τρένα από τση Σμύρνη σστη Μαγνησία, για να παρευρεθούν σστη μέγιστο πανηγύρι τση Ιωνίας και να προσκυνήσουν τση Αγί' Ανεστασία του Χορόσκιού, που ήταν πολύ θαματουργή και τήνε προσκυνούσανε ακόμα κι οι Τούρκοι, που τση πλέανε Καρακίζ και τση στέλνανε οκάδες τα τάματα.